

ŘEKLI A NAPSALI O MUZEU

Na benešovské Galerii výtvarného umění (tehdejší název Muzea umění a designu – pozn. redakce) je sympatické, jak promyšleně hledá způsoby přiblížení umění každodennímu životu a nezapomíná při tom ani důležitost sdílnosti verbální komunikace s laickou veřejností.

- *Prof. Mgr. Ján Šmok, FAMU Praha, 1994*

Působení muzea umění funguje dobře i směrem k formování vzhledu prostředí města Benešova. S jeho pracovníky projednáváme vzhled městského mobiliáře, např. laviček, veřejného osvětlení, přístřešků kontejnerů nebo zastávek hromadné dopravy a pak také vizuální image propagace.

- *Ing. Mojmír Chromý, starosta města Benešova v televizním filmu o muzeu umění, 1995*

Konečně se našla odborná instituce, která se pečlivě zabývá každodenními problémy současného českého grafického designu.

- *Mgr. Jiří Rathouský, osobnost českého grafického designu, Praha, 1995*

Muzeum umění je jedno z mála míst v Benešově, kde si lidé stále nepovídají jen o penězích, jídle a televizi.

- *Veronika Semanová, vedoucí muzejní čajovny, 1996*

My jsme si na to v Benešově bohužel chybně zvykli, ale je opravdu velmi smutné, že radnice trápí muzeum umění na české poměry tak mimořádně úspornými podmínkami. Přitom městský rozpočet na tom není nijak špatně. I v nedalekých menších Sedlčanech dokázali pro své muzeum zrekonstruovat budovu najednou s náklady několika milionů, zajistit finance na celkovou instalaci všech stálých expozic a umožnili instituci od začátku fungovat s několika mzdovými fondy. Benešov nesmyslně troškaří s postupnými opravami domu táhnoucími se léta, z rozpočtu nelze normální činnost zajistit a na všechnu tradiční práci měl celé roky stačit jeden pracovník, později dva, podporovaní nejvýše nekvalifikovanými nezaměstnanými z úřadu práce nebo civilkáři!

- *Mgr. Blanka Boubelíková, profesorka gymnázia, členka muzejní rady, konec 90. let*

Dojem z mé návštěvy benešovského Muzea umění je bez přehánění kladný. Obdivuji tvůrčí atmosféru, která vaši práci provází, a kterou spolu se mnou ocenil i další návštěvník pan docent Jiří Šetlík. Oceňuji také, jak citlivě dokážete využít miniaturních výstavních prostor k celkovému příznivému účinku. Svědčí to nesporně o hlubokém vztahu pracovníků muzea k jejich práci. Instalace fotografické sbírky patří k tomu nejlepšímu, co lze v tomto oboru u nás vidět. Také citlivě instalovaná sbírka grafiky dokáže v téměř „kapesním“ prostoru nabídnout návštěvníkům v podstatě téměř celé dějiny českého výtvarného umění 20. století ve vtipné zkratce prací malého formátu od osobností velkého formátu. Instalace české plastiky na dvorku muzea jenom dokresluje vaše schopnosti vytěžit z minima maximum. Za velmi užitečnou považuji také vaši snahu o mapování názorů na funkci výtvarného umění v současné společnosti mezi tvůrci, odbornou veřejností, galeristy i řadovými konzumenty umění.

- *Václav Chvál, ředitel Městské knihovny v Příbrami, 2002*

Muzeum umění v Benešově patří datem svého vzniku (1990) mezi muzea bez dlouhé odborné tradice, která vznikala na základě entuziasmu malých skupinek lidí počátkem 90. let 20. století. Přes svou krátkou existenci byla muzejní sbírka registrována podle zákona č.122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy v centrální evidenci sbírek (CES) na ministerstvu kultury ČR. Odborná i výstavní aktivita muzea je pestrá. Vedle zaměření na tradiční obory umění svou specializací na česko-slovenskou fotografii a český grafický design 20. století dokázalo podchytit oblasti volné i užité tvorby, kterým zavedená muzea a galerie ke škodě české veřejnosti věnovala doposud jen malou pozornost. Dnešní zvyšující se zájem o fotografii i všechny vrstvy užitého umění (uměleckého designu) hovoří o prozíravosti zakladatelů MUB. Činnost je to obzvláště úctyhodná vzhledem k počtu zaměstnanců (dva), kteří ji vykonávají. Díky tomu se MUB brzy etablovalo na muzejní scéně a mohlo se snažit o zapojení do různých odborných společenství. MUB vhodně zapadá do výstavního i sbírkotvorného programu spektra českých muzeí umění, proto by byla škoda, kdyby pro nedostatečné finanční krytí nezbytného chodu a rozvoje muzea muselo svou bohatou aktivitu omezovat.

- *PhDr. Dagmar Jelínková, Národní galerie v Praze, 2003*

Od mládí chovám sympatie k Benešovu, kde žili moji rodiče i prarodiče. Kromě viditelné kultivace náměstí i některých jiných částí města, mne velice potěšily aktivity vašeho muzea umění a kvalita práce jeho zaměstnanců. Sbírkotvorná i výstavní činnost je obdivuhodná navzdory viditelným kapacitním problémům. Domnívám se, že muzeum by mělo mít právo svou budovu cele využívat bez pronájmů jiným institucím. Pro návštěvníky je totiž s podivem, že tak musí za stálými expozicemi do budovy okresního úřadu nebo na zámek Jemniště. Opravdu je nepochopitelné, že nemáte možnost vystavit mistry současné české malby nebo známé benešovské malíře přímo

ve vlastní budově. Touto nedůsledností reprezentace města celkově velmi trpí. Do budoucna vám přeji úspěchy v další kultivaci Benešova. Vaše muzeum má všechny předpoklady stát se příjemným duchovním centrem celé oblasti.

- Prof. Jaroslav Malina, DrHC, em. rektor AMU, předseda rady ředitele NG, člen umělecké rady AVU, 2003

Jako obyvatel venkova a zároveň pedagog pracující často s laickými návštěvami výstav umění dokáží velmi ocenit nezměrné, téměř patnáctileté úsilí pracovníků benešovského muzea umění. Svou práci vykonávají s citem pro potřeby benešovské veřejnosti a s velkou znalostí nejen současného i minulého umění, ale také pedagogicko-psychologických postupů, které jsou pro úspěšnou práci nezbytné. Práce ředitele pana Tomáše Fassatiho je všeobecně známa svou promyšleností a poctivou důsledností. Oba pracovníci vytvořili seriózní základ vědecké instituce, která může úspěšně působit v náročném prostředí spojené Evropy.

K tomu si dovoluji připojit několik nezbytných doporučení. Při vzdělávání mladé generace prostřednictvím umění je třeba vycházet z toho, že si již navykla žít v multikulturním prostředí a její současní i budoucí partneři ve spojene Evropě jsou vzdělaní a nároční. Je třeba se proto definitivně oprostít od navyklé české malosti, která neproduktivně svazuje mnohé české projekty i jejich realizaci. V civilizaci postavené na audiovizuální komunikaci mizí zejména u mladé generace rozdíl mezi venkovem a městem, východní a západní Evropou. Muzeum umění v dosavadní činnosti nevynechávalo soudobou a mezinárodní tematiku, jeho pracovníci se snažili bystře rozhlížet po světě. Konkurence vzdělanosti, stejně jako ekonomická, je nemilosrdná, štěstí přeje pouze připraveným.

Važme si, co se společnými silami podařilo v benešovském muzeu umění ukázkově vybudovat a považujeme za svou povinnost maximální všestrannou společenskou podporu této instituce. Jedno výstižné přísloví nebo spíše aforismus říká: Na misionáře, duchovní, lékaře a muzejní pracovníky se nestřílí! To je, jak věřím, pro nás společně samozřejmé, ale v některých vrstvách neharmonické české společnosti se jistě může najít nečekaný útočník. A naši hlavní povinností je muzeum bránit. A nejen to. Také jej propagovat na každém kroku, když už mu nemůžeme účinně pomáhat s každodenní prací. Jsou v něm bez komerční motivace vytvářeny zásadní hodnoty pro nás všechny.

- Doc. Jindřich Štreit, Sovinec, Bruntálsko, člen muzejní rady, 23. června 2004

Muzeum umění v Benešově se za 13 let své existence vyprofilovalo v kulturní instituci, která v mnoha ohledech může sloužit jako příklad kvalitně fungující městské muzejní organizace, jejíž aktivity a význam stále roste k velkému prospěchu zřizovatele.

V tematické struktuře sbírkového fondu, stálých expozic i výstav je mj. výrazně a zcela v souladu s charakterem a funkcí muzea zastoupena orientace na místní sociální kontext, zejména regionální výtvarnou tvorbu, výrazné regionální osobnosti, či dokumentaci architektury na území Benešovska (Umění Benešovska 20. století). Ty jsou na druhé straně vyvažovány aktivitami, které za účelem vzdělávacím výrazně přesahují místní kontext, a mohou být počítány mezi skutečné události ve spektru českého výstavního života (kupř. autorská výstava Karla Malicha (1998), tematická výstava Světlo zrození (2000), retrospektiva Jiřího Johna v roce 2002 ad.).

Ze současné perspektivy je však především nutné vysoce hodnotit strategii ředitele muzea (jež se v počátcích existence muzea mohla jevit jako riziková) – totiž ve velmi omezených podmínkách propojovat zaměření na místní kulturu a výtvarnou tvorbu i výraznými oborovými specializacemi – konkrétně na grafický design a fotografii. **Tato postupná profilace dodala muzeu výraznou, dnes nezaměnitelnou nadregionální identitu mezi výtvarnými muzei a galeriemi srovnatelné velikosti, ale konec konců na domácí muzejní scéně jako takové.**

Rozsah a kvalita primární prezentační, tj. expoziční, činnosti jsou samy o sobě více než adekvátní podmínkám a možnostem muzea a nadto – srovnáním stavu expozic i výstavního programu vykazují jednoznačně stoupající kvalitativní úroveň. Muzeum však poskytuje veřejnosti i rozsáhlou nabídku dalších služeb určenou samozřejmě především místní komunitě – tj. přednášky a diskusní podvečery, vycházkové okruhy, médiatěku a knihovnu, odborné konzultace v oblasti sběratelství, výtvarného umění, grafického designu. V prostorech muzea funguje čajovna s malým obchodem, působí zde výtvarné studio benešovské umělecké školy. **Takto rozsáhlou a kvalitativně rostoucí činností samu o sobě je nutné vysoce hodnotit vzhledem k velmi skromným personálním a finančním podmínkám, v nichž se muzeum nachází.**

Pozoruhodná je ediční činnost muzea, realizovaná vlastními silami, která do dnešního dne zahrnuje na 15 knižních publikací, v nichž je zveřejňována mj. vlastní odborná činnost zaměstnanců muzea, a také pravidelně vydávanou ročenku „Muzeum, umění a společnost.“ Zaměstnanci muzea (především ředitel) se velmi aktivně účastní na odborných fórech věnovaných muzeím či problematice prezentování umění, čím nejen získávají potřebné informace a kontakty pro svou práci, ale také dobře propagují město Benešov. Výrazně nadregionální dimenzi má rovněž činnost pobočky Institutu informačního designu, která při muzeu funguje od samého počátku. Muzeum v současné době rozvíjí de facto vlastními silami a prostředky na sedm výzkumných úkolů. Velmi významný je především mnohaletý projekt výzkumu v oblasti muzejní pedagogiky, jehož výsledkem je mj. interaktivní didaktická expozice, kterou ústav zapůjčil i do několika dalších českých muzeí. Muzeum bylo rovněž spoluvydavatelem publikace na toto téma a vede archív odborných publikací v dané oblasti.

Celé spektrum rozsáhlé a mnohvrstevné činnosti výstupů muzea přitom logicky vychází z určitého pojetí, které důsledně usiluje o vytvoření co nejširších sociálních vazeb muzea a veřejnosti – ať již v podobě místní komunity, širší výtvarné veřejnosti či zapojení do aktuálního společenského diskursu. Komplexnost tohoto usilování, které sahá od průzkumů návštěvníků a postojů veřejnosti k muzeu, přes široké spektrum nabídky muzejních produktů, integraci klasického muzejního produktu (expoziční, výstavní) s dalšími službami v rámci jedné budovy, cílevědomé rozvíjení činnosti muzea ve veřejném prostoru města (koncept „město coby muzeum umění“), až po propojení programu a zaměření muzea s aktuálními potřebami a problémy společností je (nejen vzhledem k mimořádně skromným podmínkám muzea) ojedinělá. **Tento soustavný důraz na sociální kontext a situovanost muzea, projevující se ve všech jmenovaných aspektech činnosti muzea, je třeba považovat v kontextu ČR za mimořádný a pro zřizovatele velmi přínosný.** O cílevědomé snaze propojit působení muzea s veřejností a promítat do jeho programu a činnosti zájmy veřejnosti svědčí i fungování muzejní rady, složené jak z představitelů výtvarného života – odborníků, tak i širší benešovské veřejnosti, ustavené ředitelem, která ač de iure může sloužit jako pouze poradní orgán, je výrazem snahy o skutečně demokratickou kontrolu muzea veřejností. Rozsahem i kvalitou činnosti a konkrétních produktů pro veřejnost je aktivita Muzea umění Benešov srovnatelná s výsledky mnohem větších a ekonomicky i personálně lépe vybavených muzeí a **proto je třeba instituci v každém případě počítat mezi nejdynamičtější kulturní organizace tohoto typu v ČR.**

- *Doc. PhDr. Ladislav Kesner, Masarykova univerzita Brno, 2003*

Teprve ve funkci starosty jsem si uvědomil, jak záslužnou práci pro toto město Muzeum umění a designu odvádí.

- *Ing. Petr Kouba, starosta města Benešova, 2005*

Když vstoupíte do budovy Muzea umění, je na každém kroku vidět zaujetí a láska jeho pracovníků k oboru, který nás všechny může obohacovat.

- *Mgr. Miluše Stibůrková, tajemnice Městského úřadu Benešov, 2005*

Práce, kterou veřejnosti odvádí Muzeum umění a designu v Benešově je třeba vysoce ocenit zejména proto, že velké hodnoty jsou zde širokým vrstvám laiků předávány velmi sdílným a účelným způsobem.

- *PhDr. Ivan Neumann, předseda Rady galerií České republiky, 2005*

Při pohledu na dvacet let existence Muzea umění a designu v Benešově je třeba ocenit, že byl na počátku zvolen hodnotný program a ten byl naplňován kvalitní prací zaměstnanců i uvážlivou diplomacií jeho managementu, což je jedinou spolehlivější a zároveň seriózní zárukou dlouhodobého přežití nekomerčních vzdělávacích institucí v nejistých podmínkách nevyspělé postkomunistické demokracie i nepředvídatelných výkyvů její ekonomiky.

- *Ing. Jan Košnar, 2009 (zápis z návštěvní knihy muzea)*

Jsem rád, že jsem mohl být nápomocen rozvoji našeho muzea umění, které si dokázalo za krátkou dobu po svém založení získat uznání po celé republice.

- *Ing. Petr Kouba, starosta města Benešova, 2010*

PhDr. A. Matoušková, náměstkyně MK předsedá zasedání poradního sboru

Ráda bych ocenila, jakých výsledků dosahuje Muzeum umění a designu Benešov, a podtrhla význam příspěvků zástupce muzea v poradním sboru ministra kultury do obecného diskursu o současnosti i budoucnosti naší galerijní scény.

- *PhDr. Anna Matoušková, historička, náměstkyně ministra kultury ČR pro kulturní dědictví, Praha, 2011*

Poté co v 70. letech 20. století západní civilizace vystřízlivěla z naivního obdivu k samospasitelnému pokroku a ideologiím světlých zítřků všeho druhu, mi přijde nudné navštěvovat galerie a muzea, které se snaží být za každou cenu stále „trendy“. Tento postoj lze tolerovat u mladých lidí, kteří si v rámci svého osobního vývoje musí přirozenou touhu po světlých zítřcích prožít, ale ne u vzdělávacích veřejných institucí. Proto mi v tomto směru připadá zaměření Muzea umění a designu v Benešově velmi solidní.

- *PhDr. Jana Koukalová, 2011 (při své návštěvě muzea)*